

Fenyvesi Réka:

Kemény fellépés a piaci manipulátorokkal szemben

„A piaci visszaélés áldozatokat követelő büntetendő cselekmény” – jelentette ki korábban Michel Barnier, a belső piacért és a szolgáltatásokért felelős uniós biztos. A súlyos mondatokat több éves előkészítő munka után idén szigorú szankciókra váltja az EU jogalkotási mechanizmusa. A hamarosan életbelépő szabályozás szerint a bennfentes kereskedelem és a piaci visszaélések elkövetői a jövőben többéves börtönbüntetésre és akár 15 millió eurós bírságra is számíthatnak.

Az utóbbi években egyre globalizálódó pénzügyi piacokon megjelenő (elsősorban elektronikus) kereskedési platformok és technológiák sajnos új lehetőségeket nyitottak meg a piaci manipuláció előtt is. A piaci visszaélésekre vonatkozó korábbi uniós irányelv szabályrendszere azonban a megváltozott piaci valósághoz már nem tudott igazodni.

A pénzügyi piacok és a befektetők védelme érdekében így szükségessé vált a szabályozás felülvizsgálata, melynek eredményeként 2014 áprilisában az Európai Parlament elfogadta a piaci visszaélésekről szóló új rendeletet és irányelvet. A szigorítási szándékot kétségtelenül tükrözi a büntetőjogi retorziók kilátásba helyezése, továbbá a felügyeleti bírságösszegek igen jelentős emelkedése is.

A tagállamokban közvetlenül alkalmazandó rendelet a korábbi irányelvet felváltva bővíti és pontosítja a piaci visszaélések szabályait. Az új irányelv pedig a legsúlyosabb esetnek tekinthető bennfentes kereskedelemre, a bennfentes információk jogosulatlan közzétételére és a piaci manipulációra vonatkozó büntetőjogi szankciókat határozza meg. Az új jogszabályok nemzeti jogba történő átültetésének határideje 2016. július 3.

A rendelet egyik legfontosabb új elemeként minden tagállamtól elvárja, hogy a bennfentes kereskedelmet, a bennfentes információk jogosulatlan közzétételét és a piaci manipuláció szándékos elkövetését a legsúlyosabb esetekben bűncselekménnyé minősítse. Ez minden tagállamtól minimumelvárás.

A bennfentes kereskedelem alatt a pénzügyi eszközökkel kereskedő olyan személy tevékenységét értjük, aki az eszközökről árérzékeny bennfentes információkkal rendelkezik. Piaci manipulációról akkor beszélünk, amikor egy személy mesterséges módon manipulálja a pénzügyi eszközök árait, például oly módon, hogy téves adatokat terjeszt, vagy a szóban forgó eszközökkel kereskedik. E gyakorlatok együttesen jelentik a piaci visszaélés fogalmát.

Bár Magyarországon a bennfentes kereskedelem 2005 óta három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekménnyé minősül, az irányelv átültetése a Büntető Törvénykönyv módosítását is szükségessé teszi. Egrészt a hatályos büntető szankciórendszert összhangba kell hozni a rendeletben meghatározott intézkedésekkel, másrészt a piaci manipuláció súlyos eseteire nézve új tényállásokat kell megállapítani. Fontos, hogy a rendelet szerint az is büntetendő, aki a bennfentes kereskedelmet vagy a piaci manipulációt megkísérli. Ez olyan helyzeteket foglal magába, ahol a tevékenységet megkezdték, de nem fejezték be (pl. műszaki hiba miatt vagy egyéb okból a kereskedési megbízást nem teljesítették).

Bár a hatóságok korábban is bírságoltak, a tapasztalatok szerint ennek mégsem volt kellő visszatartó ereje. Az új rendelkezések ezért valamennyi jogsértés esetén jelentősen megnövelik a kiszabható tételek felső határát. A bírságösszeg meghatározásánál minden esetben a visszaéléssel elért nyereség, vagy az amiatt megúszott veszteség összegét kell alapul venni. Ugyanakkor a bennfentes kereskedelmet és a piaci manipulációt megvalósító természetes személlyel szemben legfeljebb 5 millió euró, gazdasági társaság esetében pedig 15 millió euró szabható ki.

A szankciós szigorítás mellett további újítás, hogy a jogszabályok kiterjesztik hatályukat az eddig nem szabályozott multilaterális kereskedési rendszerekre, az egyéb szervezett kereskedési rendszerekre, valamint a tőzsdén kívüli ügyletekre. Ezen túlmenően az előírások érintik a nagykereskedelmi energia-termékekhez kapcsolódó pénzügyi eszközöket és a pénzügyi termékek árazásánál használt referenciaértékek (pl. LIBOR) kiszámításának manipulálását is.

A szabályozás a pénzügyi piacok felügyeletét ellátó tagállami hatóságok eszköztárába is bővíti, lehetővé téve többek között a bizonyítékok lefoglalása érdekében a vizsgált személyek területére történő belépést, valamint a távközlési szolgáltatóktól a releváns telefon- és adatforgalmi nyilvántartások bekérését. Az ilyen beavatkozó jellegű hatáskörök azonban csak kivételesen, előzetes engedélyek birtokában, és a személyiségi jogok tiszteletben tartása mellett állhatnak a hatóságok rendelkezésére.

„Szerkesztett formában megjelent a Portfolio.hu oldalon 2016. február 19-én.”